

ARBOGA KOMMUN

Datum
2019-04-15

ARBOGA KOMMUN Kommunikationsenheten	
2019 -04- 18	
Diarienum	Diarietypbeteckn.

Till
Socialnämnden
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktige

Granskning, Socialnämndens ekonomiska kontroll

Arboga kommuns revisorer har genomfört granskning av socialnämndens av Socialnämndens ekonomiska kontroll under 2018. Granskningen ingår i revisionsplanen för 2018.

Vid bokslut 2018 kunde konstateras att socialnämnden uppvisade ett underskott om 33 946 tkr. Redan vid den ekonomiska rapporten som lämnades 2018-05-16 prognostiserades ett underskott om 17 391 tkr.

Som ett underlag för ansvarsprövningen har revisorerna genomfört en fördjupad granskning av nämndens ekonomiska kontroll.

Granskningen har genomförts genom möten med socialnämndens ordförande under 2018 och socialchef. Vid dessa möten har även kommunens förtroendevalda revisorer deltagit.

Vi har också studerat nämndens protokoll, "Strategisk och ekonomisk plan 2018-2020", "Förklaringar/analys till socialnämndens ekonomiska underskott 2017 och förslag till åtgärder 2018" samt "Verksamhetsberättelse 2018". Dessa insatser har legat till grund för vår bedömning av om socialnämnden har haft en tillfredsställande ekonomisk kontroll och om nämnden har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av de prognoser som avlämnats under året.

Vår sammanfattande bedömning är därmed att Socialnämnden inte har haft en tillfredsställande kontroll på ekonomin under 2018. Vi uppfattar också att nämnden inte har agerat på ett tillfredsställande sätt när de ekonomiska prognoserna pekat på betydande ekonomiska underskott.

Vi anser vidare att Kommunstyrelsen hade kunnat ställa större krav på Socialnämnden att redogöra för hur de hade för avsikt att komma till rätta med nämndens ekonomiska problem.

Den bifogade rapporten har antagits vid revisionsammansamlingen 2019-04-15.

Bifogad rapport samt nämndens svar på granskningen kommer att finnas tillgängligt på kommunens hemsida under "Revisorer".

Kommunrevisionen emotser svar (med kopia till Karin Helin Lindkvist, karin.helin-lindkvist@kpmg.se KPMG) från socialnämnden och kommunstyrelsen senast 2019-06-30.

För revisionen i Arboga kommun

Jan Erik Isaksson
Ordförande

Socialnämndens ekonomiska kontroll 2018

Revisionsrapport
Arboga kommun

KPMG AB

2019-03-29

Antal sidor 10

Arboga kommun
Socialnämndens ekonomiska kontroll 2018

2019-03-29

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
3	Syfte och revisionsfråga	3
4	Avgränsningar	3
5	Revisionskriterier	3
6	Ansvarig nämnd	3
7	Projektorganisation/granskningsansvarig	3
8	Metod	3
9	Resultat	4
9.1	Socialnämndens ekonomiska rapportering och beslut under 2018	4
9.2	Kommunstyrelsens uppsikt	7
10	Sammanfattning och bedömning	8

1 Sammanfattning

Vid bokslut 2018 kunde konstateras att socialnämnden uppvisade ett underskott om 33 946 tkr. Redan vid den ekonomiska rapporten som lämnades 2018-05-16 prognostiserades ett underskott om 17 391 tkr.

Som ett underlag för ansvarsprövningen har revisorerna genomfört en fördjupad granskning av nämndens ekonomiska kontroll.

Granskningen har genomförts genom möten med socialnämndens ordförande under 2018 och socialchef. Vid dessa möten har även kommunens förtroendevalda revisorer deltagit.

Vi har också studerat nämndens protokoll, "Strategisk och ekonomisk plan 2018-2020", "Förklaringar/analys till socialnämndens ekonomiska underskott 2017 och förslag till åtgärder 2018" samt "Verksamhetsberättelse 2018". Dessa insatser har legat till grund för vår bedömning av om socialnämnden har haft en tillfredsställande ekonomisk kontroll och om nämnden har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av de prognoser som avlämnats under året.

Vår sammanfattande bedömning är därmed att Socialnämnden inte har haft en tillfredsställande kontroll på ekonomin under 2018. Vi uppfattar också att nämnden inte har agerat på ett tillfredsställande sätt när de ekonomiska prognoserna pekat på betydande ekonomiska underskott.

Vi anser vidare att Kommunstyrelsen hade kunnat ställa större krav på Socialnämnden att redogöra för hur de hade för avsikt att komma till rätta med nämndens ekonomiska problem.

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen (KL 12 kap 1§) ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde. För att kunna uttala sig i ansvarsfrågan måste revisorerna ha information och underlag hur styrelser och nämnder styrt och kontrollerat sin verksamhet. Revisorerna har följt utvecklingen av socialnämndens ekonomi under året och kan nu konstatera att bokslut 2018 uppvisar ett underskott om ca 34 mnkr.

3 Syfte och revisionsfråga

Det övergripande syftet med den granskningen är att bedöma om socialnämnden haft en tillfredsställande ekonomisk kontroll under 2018.

4 Avgränsningar

Granskningen avser socialnämndens ekonomi under 2018 samt kommunstyrelsens uppsikt över socialnämndens ekonomi.

5 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

— kommunallagen

6 Ansvarig nämnd

lakttagelserna i denna rapport avser Socialnämnden samt Kommunstyrelsen avseende deras uppdrag att utöva sin uppsiktsplikt.

7 Projektorganisation/granskningsansvarig

Granskningen har utförts av Karin Helin Lindkvist kundansvarig och certifierad kommunal revisor.

Kommunens revisorer har deltagit i möte med socialnämndens ordförande och socialchef samt med kommunstyrelsens presidium, kommundirektör och ekonomichef.

8 Metod

- Studier av nämndens protokoll 2018, "Strategisk och ekonomisk plan 2018-2020", "Förklaringar/analys till socialnämndens ekonomiska underskott 2017 och förslag till åtgärder 2018" samt "Verksamhetsberättelse 2018".
- Intervju med socialnämndens ordförande och socialchef samt med kommunstyrelsens presidium, kommundirektör och ekonomichef.

9 Resultat

9.1 Socialnämndens ekonomiska rapportering och beslut under 2018

Vi har studerat Socialnämndens protokoll under 2018. Nedan redogörs för de ärenden som vi funnit avser ekonomisk rapportering och/eller beslut:

Sammanträde 2018-04-25, § 43, konstateras att det har varit stora skillnader gällande rapporteringarna till socialnämnden angående nämndens avvikelser i förhållande till budget under 2017.

Nämnden beslutar om följande åtgärder:

- ”1. Under år 2018 arbetas en verklighetsanpassad budget fram för varje enhet inom Vård och omsorg. Det kan i förlängningen innebära omfördelning inom verksamheten Vård och omsorg eller inom nämnden i övrigt.*
- ”2. Uppföljning kommer att ske varje månad, så fort som ekonomisystemet är tillförlitligt, med enhetschef, verksamhetschef samt ekonom. Då respektive enhetschef har det ekonomiska ansvaret för sin verksamhet är det varje enhetschefs ansvar att förbereda sig inför träffarna genom att ha kontrollerat utfallet för enheten. Det är viktigt att samtliga intäkter/kostnader följs upp och inte vissa delar.*
- ”3. Ytterligare utbildning/dialog/utveckling mellan ekonom och chef ska genomföras om hur siffror i Qlik View ska tolkas.*
- ”4. Sjuklönekostnader följs upp månatligen under år 2018.*
- ”5. Utveckling av HR-mapp i Qlik View ska ske när det tidsmässigt är möjligt.*
- ”6. I budget 2018 har fördelning av förvaltningens administrationskostnader (endast intern fördelning mellan verksamheter och enheter) tagits bort.”*

Sammanträde 2018-04-25, § 45,

”Socialnämndens beslutade i samband med mål och budget 2018 om effektiviseringar på 3 385 tkr samt ett ospecificerat spar på 869 tkr. En ekonomisk sammanställning för 2018 redovisas för socialnämnden. Utifrån den ekonomiska sammanställningen så kommer nämnden att avvakta med diskussionen angående det ospecificerade ”sparet” för 2018. Inför 2019 kommer nämnderna att ha ett effektiviseringskrav på 1,5 %. Diskussionen gällande effektiviseringarna kommer att ske i höst med anledning av att det är valår.”

Sammanträde 2018-05-16 SN § 69, prognostiseras ett under skott 17 391 tkr. Vid mötet redovisas att nämnden prognostiserar placeringskostnader utanför budget till en

kostnad om 12 700 tkr. Nämnden godkänner den ekonomiska rapporten. Inga uppdrag ges till förvaltningen om förslag på åtgärder.

Sammanträde 2018-08-22 SN § 90, prognostiseras ett under skott 17 391 tkr. Vid mötet redovisas att nämnden prognostiserar placeringskostnader utanför budget till en kostnad om 8 440 tkr. Nämnden godkänner den ekonomiska rapporten. Inga uppdrag ges till förvaltningen om förslag på åtgärder.

Sammanträde 2018-09-26 SN § 120, prognostiseras ett underskott 24,8 mnkr. Vid mötet redovisas att nämnden prognostiserar placeringskostnader utanför budget till en kostnad om 17,2 mnkr. Nämnden godkänner den ekonomiska rapporten. Inga uppdrag ges till förvaltningen om förslag på åtgärder.

Sammanträde 2018-10-17 SN § 132, prognostiseras ett underskott 31 428 tkr. Vid mötet redovisas att nämnden prognostiserar placeringskostnader utanför budget till en kostnad om 17 198 tkr.

Nämnden riktar kritik mot förvaltningens ekonomiska prognoser.

Åtgärder som redovisas är:

- En utredning av hemtjänstens, Strömsborgs och individ- och familjeomsorgens verksamheter utifrån det ekonomiska läget.
- Inköpsstopp t.o.m. februari 2019. Det gäller inte nödvändiga förbrukningsartiklar till den dagliga driften.
- Anställningsstopp fram till januari 2019.
- Ingen utbildnings- eller kompetensutveckling beviljas – gäller till 31 januari 2019.
- Ingen kvalificerad övertid godkännes.

Nämnden godkänner den ekonomiska rapporten. Inga ytterligare uppdrag ges till förvaltningen om förslag på åtgärder.

I nedanstående tabell redovisas de ekonomiska prognoser som nämnden erhållit under 2018.

Socialnämnden	Prognoser 2018 (tkr)				
	2018-05-16	2017-08-22	2018-09-26 (delårs- rapport) Ingen detaljerad prognos i protokollet	2018-10-17	Bokslut 2018-12-31
Gemensamt	0	300		300	225
IFO barn och unga	-7 650	-3 970		-10 200	-10 305
IFO vuxna	-645	-645		- 4 225	- 6 095
VoO	-3 800	-4 800		-13 500	- 15 289
VFF	-5 269	-5 096		- 4 703	- 3 909
AMV	0	600		900	1 427
Summa:	-17 391	-13 711	- 24,8 mnkr	- 31 428	-33 946

Inom ramen för granskningen har vi genomfört möten med socialnämndens ordförande under 2018 (socialchefen hade förhinder) och ytterligare ett möte med både socialnämndens ordförande och socialchef. Nedan är en sammanfattning av dessa två möten:

Socialnämnden fick ett effektivitetskrav i budget 2018 och verkställde åtgärder motsvarande 4,4 Mkr.

Under slutet av 2017 lämnade Migrationsverket besked om minskade statsbidrag för ensamkommande flyktingbarn. Under några år "räddade" statsbidragen för ensamkommande övrig verksamhet.

Dessa statsbidrag hade under 2015 och 2016 genererat ca 22 Mkr. På grund av redovisningsmässiga regler fick inte dessa medel fonderas tills kostnaderna uppstod.

Under 2018 har ett HVB-hem stängts. Kostnaden för lokalerna 250 tkr har nämnden fått bekosta.

Alla avtal med konsultstödda familjehem har omförhandlats (nästan alla är avslutade nu) och alla avtal med HVB-hem (hem för vård eller boende). Förvaltningen har lyckats teckna avtal direkt med familjehem som tidigare var konsultstödda familjehem vilket minskar kostnaden för kommunen.

Delegationsordningen har ändrats så att de är socialnämndens arbetsutskott som har delegation på att fatta beslut om alla placeringar.

Orsaker till ökade kostnader för placeringar är bland annat att det under året vid flera tillfällen funnits familjehem som inte klarat av att ha kvar det placerade barnet vilket gjort att kommunen varit tvungen att göra en placering på HVB-hem.

Kommunen har under 2018 haft mycket högre kostnader för LVU (Lagen om vård av unga) än vad man haft tidigare. Det har varit många långvariga placeringar. Under 2018 hade Arboga kommun högre andel än genomsnittet. Kommunen har också haft högre kostnader för LVM (Lagen om vård av missbrukare) än tidigare.

Socialnämnden har följt alla placeringskostnader på individnivå varje sammanträde.

Redovisning har gjorts till kommunstyrelsen av socialnämndens ekonomi vid varje sammanträde.

Nämnden har sett effekter av Försäkringskassans hårdare regler för LSS men alla dessa ärenden är överklagade så man har inte sett effekten ännu.

Inom hemtjänsten har antalet hemtjänsttimmar minskat men ändå har det uppstått ett underskott. Vid mötet framförs att det beror på ett ökat behov av dubbelbemanning hos personer med hemtjänst. En orsak till det är att avsaknaden av tillräckligt med boendeplatser vilket gör att människor med stora vårdbehov bor hemma och behöver då stora hemtjänstinsatser. Även att personer med stora behov har tackat nej till boende vilket ökar belastningen på hemtjänsten. Platsbristen medför också att personer blir kvar för länge på korttidsboende. Hemsjukvårduppgifterna syns inte i när man tittar på beviljade timmar.

IVO har behandlat tre fall av ej verkställda beslut men kommunen har inte fått någon avgift pga. av att man gett andra typer av insatser.

Vid en vattenläcka på ett korttidsboende upptäcktes mögel vilket medförde att man var tvungen att tömma detta boende. Detta medförde färre antal platser inom boenden vilket ledde till att nämnden fick avgifter från IVO pga. ej verkställda beslut.

Extra kostnader har uppstått under året på grund av att trygghetslarmen inte fungerade vid strömavbrott vilket medförde att personalen fick göra extra insatser. Kommunen är nu i en process mot leverantören av trygghetslarmen på grund av detta. Under 2018 implementerades nickelfri hemtjänst.

En orsak till underskott inom äldreboenden är att Strömsborgs budget var underfinansierad. De har också haft dubbelbemanning på boenden på grund av vårdkrävande boenden.

Nämnden kommer att lämna lokaler i Tornet och avveckla stödboende, på grund av färre ensamkommande flyktingbarn. Det innebär att kostnaderna för ensamkommande barn kommer att minska men det ger effekt först 2019.

Ytterligare åtgärder som är gjorda är att nämnden tagit nya riktlinjer för taxor och avgifter man har "frost inne" ett stipendium, julklappspengen är halverad samt det är infört inköps- utbildnings- och anställningsstopp.

9.2 Kommunstyrelsens uppsikt

Kommunstyrelsen har inom ramen för sitt uppdrag ett ansvar att utöva uppsikt över nämnderna. I uppsiktsplikten ingår att hålla sig informerad men även vid behov ge råd och stöd. Kommunstyrelsen kan dock inte fatta beslut i nämndens ställe. Kommunstyrelsen kan också lyfta frågor till fullmäktige om de anser att t.ex. en nämnde inte har tillfredsställande styrning och kontroll på verksamheten.

För att kunna bedöma om kommunstyrelsen uppfyllt sin uppsiktsplikt på ett tillfredsställande sätt under 2018 avseende socialnämnden har möte genomförts med kommunstyrelsens presidium. Vid mötet deltog även kommundirektör och ekonomichef.

Nedan är en sammanfattning av detta möte:

I den strategiska och ekonomiska planen anges att nämnderna ska omprioritera om man prognostiserar underskott. Nämnderna ska lämna ekonomiska prognoser enligt plan för året. Nämnden får redogöra på Ks sammanträden vilka åtgärder man vidtar för att klara sin ekonomi.

Från och med Ks sammanträde i maj 2018 har det återkommande ärendet ekonomirapport kompletterats med att Socialnämndens ordförande eller socialchefen deltagit på Ks sammanträden och redogjort för Socialnämndens ekonomi. Dessa redogörelser är protokollförda.

Sedan 1 oktober 2018 har kommunstyrelsens presidium haft veckovisa möten med företrädare för socialnämnden. Kommunstyrelsen har då efterfrågat åtgärdslistor på kort och lång sikt men de har haft svårigheter att få det från socialnämnden. Det finns inga minnesanteckningar eller motsvarande från dessa möten.

KSau fick till slut en muntlig lista på ca 25 Mkr. Vid mötet med revisorerna framförs att KSau nu har sett en plan för hur nämnden ska arbeta för att uppnå en ekonomi i balans. Ekonomichefen har varit med på socialförvaltningens ledningsgrupp för att förklara allvaret i situationen. De infördes då inköpsstopp och anställningsstopp.

Det åtgärder som föreslogs under våren 2018 i dokumentet "Förklaringar/analys till socialnämndens ekonomiska underskott 2017 och förslag till åtgärder 2018" har enligt KSau inte genomförts förutom att utbildning har hållits för chefsgruppen.

Kommunstyrelsen har gett socialnämnden stöd genom att tillhandahålla en ekonom som arbetar på heltid med socialnämnden. Ekonomen har träffar varje enhetschef regelbundet. Cheferna inom förvaltningen har fått utbildning.

10 Sammanfattning och bedömning

Kommunallagen (KL 12 kap 1§) ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde. För att kunna uttala sig i ansvarsfrågan måste revisorerna ha information och underlag hur styrelser och nämnder styrt och kontrollerat sin verksamhet. Revisorerna har följt utvecklingen av socialnämndens ekonomi under året och kan nu konstatera att bokslut 2018 uppvisar ett underskott om ca 34 mnkr.

Vid vår granskning kan vi konstatera att det var först i oktober 2018 som socialnämnden fattade beslut om åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans. I beslutet finns inga beräkningar på ekonomiska effekter eller konsekvensbeskrivningar men enligt vår bedömning bör åtgärderna för 2018 gett relativt marginella effekter. Vi anser att socialnämnden har varit passiva i sitt agerande under året med tanke på att de redan under våren 2018 fick rapporter som visade på betydande ekonomiska underskott.

Vår sammanfattande bedömning är därmed att Socialnämnden inte har haft en tillfredsställande kontroll på ekonomin under 2018. Vi uppfattar också att nämnden inte har agerat på ett tillfredsställande sätt när de ekonomiska prognoserna pekat på betydande ekonomiska underskott.

Avseende kommunstyrelsens uppsikt kan vi konstatera att styrelsen tagit sitt ansvar genom att hålla regelbundna möte med socialnämnden. Vi menar dock att styrelsen borde ha ställt större krav på socialnämnden att redovisa åtgärdsförslag med beräkningar av ekonomiska effekter och konsekvensanalyser.

Vi anser vidare att Kommunstyrelsen hade kunnat ställa större krav på Socialnämnden att redogöra för hur de hade för avsikt att komma till rätta med nämndens ekonomiska problem.

2019-03-29

KPMG AB

Karin Helin Lindkvist
Certifierad kommunal revisor